Inhoud

FD Persoonlijk 23 oktober 2021

68 AMBIVALENTE VRIENDSCHAP
Ja, kunstenaars Picasso en Giacometti waren vrienden, maar dat ging niet bepaald vanzelf.

76 ARNON ZIET ABRAHAM
Omdat Arnon Grunberg vijftig is geworden, heeft kunstenaar Elisa Pesapane een drieluik gemaakt over zijn leven.

78 BESCHIKBARE OUDERS
Veilige hechting draait om beschikbaarheid, stelt biopsycholoog Martine Delfos.

85 DOSSIER GROEN HUIS
Als het om huizen gaat, is duurzaamheid hot. Hoe krijg je een beter energielabel, wat kost dat en welke hobbels zijn er?

99 BELEGGEN OP EEN VULKAAN
Aandelen zijn een soort vulkanen, stelt Erica Verdegaal: je weet nooit echt wat ze gaan doen.

100 WERK AAN DE WINKEL
Een ruim huis waar nog wel wat aan gedaan moet worden, in Groet.

VOORWOORD

Intrinsiek interessant. Dat was het criterium van mijn chef voor interviewkandidaten. Redacties krijgen vaak interviewkandidaten aangeboden omdat de persoon in kwestie een boek heeft geschreven of een film heeft gemaakt. Dat is prima, maar het levert niet per definitie een boeiend gesprek op, dus bekijk zo'n aanbod kritisch, meende de chef: is deze persoon intrinsiek interessant?

Redacties krijgen vaak interviewkandidaten aangeboden die een boek of een film hebben gemaakt

Het nadeel is bovendien dat de publiciteitsmachine van deze mensen meestal op volle toeren draait. Dus in een paar dagen tijd duikt deze persoon overal op, van krant tot sociale media tot tv. *De Wereld Draait Door* was een vernieuwende, goed gemaakte talkshow, maar grossierde tegelijkertijd in dit soort gasten.

Ook Alexander Klöpping schoof daar vaak aan. Hij vertelde aanstekelijk (en zonder verkoopbelang) over nieuwe gadgets, maar kreeg in 2013 ook zendtijd om zijn digitale kiosk Blendle aan te kondigen. Nu staat Klöpping bij ons op de cover en medewerker Astrid Theunissen maakte een portret van hem (p. 28). Hij heeft een sabbatical en er is eigenlijk weinig nieuws te melden. Maar intrinsiek interessant is hij zeker.

ANOUK TURKENBURG
CHEF FD PERSOONLIJK
anouk.turkenburg@fd.nl

ILLUSTRATIE: SEB JARNOT VIA UNIT

Lezersreacties

Een selectie uit de reacties van afgelopen week:

Robert-Jan de Bruin over 'Aan het groene roer' (editie 16 oktober), over de invloed van de individuele aandeelhouder: *'Als de aandeelhouder maar groot genoeg is, kan alles.'*

Kiemthin Tjong Tjin Joe over 'Hang een spaarthermometer in de keuken', van Erica Verdegaal (16 oktober): *'Mijn complimenten voor de column. Herkenbare inleiding, een concrete oplossing en humoristisch afgesloten met een prikkelende eindvraag.'*

Jeroen Lugtigheid over 'De magie van het jarendertighuis' (editie 16 oktober): *'De detaillering is simpelweg stukken mooier. In nieuwbouw zit geen enkel detail, geen fraaie trap of glas-in-loodramen.'*

De redactie van FD Persoonlijk werkt onafhankelijk van commerciële partijen. Dat betekent dat de redactie alle redactionele onderwerpen kiest en van invulling voorziet. Reizen kunnen (deels) worden betaald door derden, dat wordt vermeld bij het artikel. Ook deze partijen hebben geen invloed op inhoud en presentatie.

Een drieluik voor de jarige

Kunstenaar Elisa Pesapane kreeg het verzoek een portret te schilderen van schrijver Arnon Grunberg. Ze pakte het groter aan, met een drieluik vol verhalen.

Door Jeroen Bos

De Amerikaanse auteur Henry James schreef ooit: 'Elk goed verhaal is natuurlijk zowel een afbeelding als een idee, en hoe meer zij zich vermengen, hoe beter het probleem is opgelost.'

Kijkend naar het werk van kunstenaar Elisa Pesapane zou je net zo goed kunnen stellen dat een goede afbeelding zowel een verhaal als een idee is. En hoe meer die zich vermengen, hoe beter.

Pesapane heeft de afgelopen jaren gewerkt aan een schitterend drieluik, vol verhalen. Aanleiding is de vijftigste verjaardag van schrijver Arnon Grunberg. Hij speelt uiteraard een hoofdrol in het kunstwerk, maar Pesapane wilde niet simpelweg zijn levensverhaal navertellen. Dat kennen we immers wel. 'Ik wilde de valkuil van de clichés vermijden', vertelt Pesapane.

Haar oplossing was om met personages uit Grunbergs leven en werk zelf nieuwe verhalen te maken. Ze las daarvoor al zijn boeken en sprak tientallen mensen die belangrijk voor Grunberg zijn geweest. 'Arnon heeft mij zijn leven en oeuvre gegeven en ik ben ermee gaan spelen. Het werd een gesamtkunstwerk van ons beiden.'

'De realiteit voedt de fantasie. Dat is bij mij niet anders dan bij Arnon. Ik wilde een drieluik maken dat ook interessant is voor mensen die hem niet kennen.'

Wie het drieluik bekijkt (op de afbeelding hierboven ontbreken

DE MAKER

*Kunstenaar **Elisa Pesapane** (42) heeft naar eigen zeggen nooit kunnen kiezen tussen kunst en literatuur. Dat heeft geresulteerd in een uniek oeuvre van literaire schilderijen en tekeningen.*

'Liefde na Auschwitz' (2021), Elisa Pesapane, gemaakt in opdracht van het Literatuurmuseum.

het onderste paneel en de schilderingen op de buitenkant van het werk), ziet een bonte verzameling mensen en dieren: Grunbergs ouders, vrienden en collega's, talibanstrijders, romanpersonages, het paard Black Beauty, het Witte Konijn en tal van andere beesten.

Het drieluik zit vol referenties aan Grunbergs leven en werk, maar Pesapane vertelt vooral haar eigen verhalen: bijvoorbeeld over het 'feest' op het linkerpaneel, waarop Grunbergs vader op een bed zonder matras zit, met een schaakbord op schoot, in gezelschap van vrouwen met feestmutsjes.

Kenners van Grunbergs boeken zien in de wortel die hem wordt aangeboden misschien een referentie aan de roman *Goede mannen*, waarin een van de personages anaal wordt gepenetreerd met een winterpeen. Wie het boek niet heeft gelezen, kan zijn eigen verhaal bij de wortel bedenken.

Dat laatste heeft Pesapane misschien nog wel liever dan dat iemand alle verwijzingen feilloos uit het werk weet te halen. Want zo keek zij ooit als meisje naar een poppenhuis in het Haarlemse Frans Hals Museum. 'Vooral het souterrain prikkelde mijn fantasie. Daar gebeurden duistere en vreemde dingen, bedacht ik.'

Datzelfde poppenhuis vormde jaren later een inspiratie voor Pesapanes drieluik. 'Zoals ik destijds gevoed werd door het poppenhuis, wil ik nu mensen prikkelen om te blijven spelen en om verhalen te bedenken.' ❑

HET ONDERWERP

***Arnon Grunberg** (50) is schrijver en columnist. Hij debuteerde op zijn 23ste met de roman 'Blauwe maandagen'. Zijn werk is vaak bekroond. Hij bedacht de titel van het drieluik: 'Liefde na Auschwitz.*

EXPOSITIE EN BOEK

Het drieluik is te zien in het Literatuurmuseum, in Den Haag. Het bijbehorende boek, *Liefde na Auschwitz – Op reis met de verslinders en verslondenen van Arnon Grunberg*, is uitgegeven door Uitgeverij Zoetzuur.

PORTRETFOTO'S EVA VAN HEUNINGEN, FOTO DRIELUIK FOTOVAKHUIS HAARLEM